

**OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA
ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ SPORTOWCÓW, TRENERÓW,
INSTRUKTORÓW SPORTOWYCH, PRACOWNIKÓW OBSŁUGI
SPORTU, ORGANIZACJI SPORTOWYCH ORAZ PODMIOTÓW
PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ O CHARAKTERZE
SPORTOWO-REKREACYJNYM**

ustalone uchwałą nr UZ/351/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r.
Zarządu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
ze zmianami ustalonymi uchwałą nr UZ/421/2010 z dnia 26 listopada 2010 r.,
uchwałą nr UZ/63/2012 z dnia 27 lutego 2012 r. oraz uchwałą nr UZ/393/2015
z dnia 17 grudnia 2015 r.

Informacje, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej:

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	OWU: § 3, § 4, § 5, § 6, § 8 ust. 7, § 11 ust. 1–3, § 12 ust. 1, § 13, § 18 ust. 1, § 19 ust. 1–2 i 4–5, § 20, § 5 Załącznik nr 1 do OWU – klauzule dodatkowe: klauzula nr 1 ust. 1 klauzula nr 2 ust. 1 klauzula nr 3 ust. 1 klauzula nr 5 ust. 1 i 2 klauzula nr 7 ust. 1 i 2 klauzula nr 8 ust. 1 i 2 klauzula nr 62 ust. 1–3 i 5

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniającego do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	OWU: § 3, § 4, § 5 ust. 2–4, § 6, § 7, § 8 ust. 1–4 oraz ust. 6, § 11 ust. 4, § 12 ust. 1, § 13, § 18 ust. 2, § 19 ust. 3, § 21 ust. 3 i 4 Załącznik nr 1 do OWU – klauzule dodatkowe: klauzula nr 2 ust. 2 klauzula nr 3 ust. 2 klauzula nr 5 ust. 2 i 3 klauzula nr 7 ust. 3 klauzula nr 8 ust. 3 klauzula nr 62 ust. 3–4

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sportowców, trenerów, instruktorów sportowych, pracowników obsługi sportu, organizacji sportowych oraz podmiotów prowadzących działalność o charakterze sportowo-rekreacyjnym, zwane dalej „OWU”, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółkę Akcyjną, zwaną dalej „PZU SA”, obejmujących ochroną odpowiedzialność cywilną sportowców, trenerów, instruktorów sportowych, pracowników obsługi sportu, organizacji sportowych oraz podmiotów prowadzących działalność o charakterze sportowo-rekreacyjnym.

§ 2

- Do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe, w szczególności klauzule stanowiące załącznik do OWU lub odbiegające od uregulowań OWU.
- PZU SA zobowiązany jest przedstawić ubezpieczającemu różnicę między treścią umowy ubezpieczenia a OWU w formie pisemnej przed zawarciem umowy ubezpieczenia. W razie niedopełnienia tego obowiązku PZU SA nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla ubezpieczającego lub ubezpieczonego. Przepisu nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.
- W razie wprowadzenia do umów ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odbiegających, OWU mają zastosowanie w zakresie nieuregulowanym tymi postanowieniami.

§ 3

W sprawach nie uregulowanych w OWU, do umów ubezpieczenia mają zastosowanie odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.

DEFINICJE

§ 4

Przez użyte w OWU pojęcia należy rozumieć:

- czysta strata finansowa** – uszczerbek majątkowy nie będący szkodą na osobie lub szkodą rzeczową;
- franszyza integralna** – wyłączenie odpowiedzialności PZU SA za szkody nie przekraczające określonej kwoty;

- franszyza redukcyjna** – obniżenie odszkodowania o określoną procentowo lub kwotowo wartość z tytułu każdej szkody;
- osoba bliska** – małżonek, konkubent, wstępny, zstępny, brat, siostra, ojczym, macocha, pasierb, teść, teściowa, zięć, synowa, przysposobiony, przysposabiający, pozostający pod opieką lub przyjęty na wychowanie w ramach rodziny zastępczej w rozumieniu przepisów prawa rodzinnego;
- odszkodowanie** – świadczenie pieniężne przysługujące od PZU SA poszkodowanemu bądź uprawnionemu w razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego, za który ubezpieczony ponosi odpowiedzialność w zakresie objętym umową ubezpieczenia, po uprzednim pomniejszeniu o franszyzę redukcyjną o ile została przewidziana w umowie ubezpieczenia;
- pracownik** – osoba wykonująca pracę na rzecz pracodawcy niezależnie od podstawy zatrudnienia;
- sportowiec** – osoba fizyczna uprawiająca sport (współzawodnictwo sportowe) profesjonalnie (zawodnik) lub amatorsko;
- suma gwarancyjna** – określona w umowie ubezpieczenia kwota, stanowiąca górną granicę odpowiedzialności PZU SA;
- szkoda** – szkoda rzeczowa lub szkoda na osobie;
- szkoda na osobie** – szkoda powstała wskutek uszkodzenia ciała, doznania rozstroju zdrowia lub śmierci, w tym także utracenie korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia;
- szkoda rzeczowa** – szkoda powstała wskutek utraty, zniszczenia lub uszkodzenia rzeczy, w tym także utracenie korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby nie nastąpiła utrata, zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy;
- terroryzm** – działanie skierowane przeciwko ludności lub mieniu, mające na celu wprowadzenie chaosu, zastraszanie ludności lub dezorganizację życia publicznego – dla osiągnięcia określonych skutków ekonomicznych, politycznych, religijnych lub społecznych;
- ubezpieczający** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, która zawarła umowę ubezpieczenia;
- ubezpieczony** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, spełniająca wymogi określone w § 1, której odpowiedzialność cywilna objęta jest ochroną ubezpieczeniową (ubezpieczający,

spełniający wymogi określone w § 1, który ubezpieczył własną odpowiedzialność cywilną albo podmiot, spełniający wymogi określone w § 1, na którego rachunek ubezpieczający zawarł umowę ubezpieczenia);

- 15) **wypadek ubezpieczeniowy** – działanie lub zaniechanie, w wyniku którego wyrządzona zostaje szkoda.

PRZEDMIOT I ZAKRES OCHRONY UBEZPIECZENIOWEJ

§ 5

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego wobec osób trzecich za szkody będące następstwem czynu niedozwolonego (odpowiedzialność cywilna deliktowa) w związku z prowadzoną przez ubezpieczonego działalnością albo aktywnością sportową albo wykonywanym zawodem określonymi w umowie ubezpieczenia oraz z posiadanym w związku z tą działalnością albo aktywnością sportową albo wykonywanym zawodem mieniem.
2. Ochroną ubezpieczeniową objęte są także szkody wyrządzone w następstwie rażącego niedbalstwa, z zastrzeżeniem postanowień § 7 ust. 1 pkt 3.
3. Warunkiem odpowiedzialności PZU SA jest zajście wypadku ubezpieczeniowego w okresie ubezpieczenia (niezależnie od momentu powstania lub ujawnienia się szkody) oraz zgłoszenie roszczenia z tego tytułu przed upływem terminu przedawnienia.
4. PZU SA udziela ochrony ubezpieczeniowej w granicach odpowiedzialności ustawowej ubezpieczonego, z zastrzeżeniem postanowień OWU.

§ 6

1. Ubezpieczeniem objęta jest odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego za szkody będące następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który zaszedł na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie zostanie rozszerzony przez włączenie klauzul nr 1, 2 lub 3 (klauzule terytorialne).
2. W przypadku rozszerzenia zakresu ochrony ubezpieczeniowej zgodnie z ust. 1, PZU SA ponosi odpowiedzialność na zasadach określonych przepisami prawa polskiego.

WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

§ 7

1. PZU SA nie odpowiada za szkody:
 - 1) wyrządzone umyślnie;
 - 2) polegające na powstaniu czystej straty finansowej;
 - 3) wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa, jeżeli powstały wskutek nieprzestrzegania obowiązujących przepisów prawa lub nieprzestrzegania postanowień instrukcji czy regulaminów, do stosowania których ubezpieczony jest zobowiązany lub nie wykonywania przez ubezpieczonego obowiązków statutowych, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności;
 - 4) związane z naruszeniem dóbr osobistych innych niż objęte zakresem szkody na osobie;
 - 5) wyrządzone przez osobę nie posiadającą uprawnień (licencji) do wykonywania zawodu lub prowadzenia działalności lub którą obowiązywał zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności lub pozbawioną prawa do wykonywania zawodu lub prowadzenia działalności, chyba że brak uprawnień nie miał wpływu na powstanie szkody;
 - 6) wyrządzone przez osobę, o której mowa w pkt 5, za pomocą której ubezpieczony wykonuje swoją działalność lub której wykonywanie tej działalności powierza, chyba że brak uprawnień nie miał wpływu na powstanie szkody;
 - 7) wynikłe z umownego rozszerzenia odpowiedzialności cywilnej w stosunku do zakresu odpowiedzialności wynikającej z powszechnie obowiązujących przepisów prawa;
 - 8) powstałe w następstwie działań wojennych, stanu wojennego, stanu wyjątkowego, rewolucji, konfiskat, aktów terrorizmu, niepokojów społecznych, strajków, zamieszek lub rozruchów;

- 9) wyrządzone w środowisku naturalnym;
 - 10) powstałe wskutek oddziaływania energii jądrowej, promieni laserowych, maserowych, promieniowania jonizującego, pola magnetycznego lub elektromagnetycznego lub skażenia radioaktywnego;
 - 11) powstałe wskutek powolnego działania temperatury, gazów, oparów, wilgoci, dymu, sadzy, ścieków, zagrzybienia, wibracji lub działania hałasu;
 - 12) powstałe wskutek oddziaływania azbestu, formaldehydu, prionów lub dioksyn;
 - 13) wynikłe z przeniesienia choroby zakaźnej, o której ubezpieczony wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności wiedzieć powinien;
 - 14) będące następstwem zniszczenia, uszkodzenia, zaginięcia lub kradzieży gotówki, dzieł sztuki, biżuterii, przedmiotów z metali lub kamieni szlachetnych, papierów wartościowych lub zbiorów o charakterze kolekcjonerskim lub archiwalnym, a także przedmiotów o charakterze zabytkowym lub unikatowym;
 - 15) związane z naruszeniem praw własności intelektualnej;
 - 16) powstałe w komputerach, systemach komputerowych lub ich częściach lub urządzeniach komputerowych, systemach telekomunikacyjnych lub ich częściach lub urządzeniach telekomunikacyjnych, w układach peryferyjnych, procesorach, mikroprocesorach, układach elektronicznych, układach scalonych lub urządzeniach mechanicznych, związane z nieodczytaniem lub nieprawidłowym odczytaniem zapisu czasu, danych elektronicznych (zapamiętywanie, gromadzenie, zapisywanie, zachowywanie, przetwarzanie);
 - 17) wyrządzone przez wirusy lub innego rodzaju programy zakłócające pracę programu komputerowego, całego komputera, sieci, niezależnie od źródła ich pojawienia się;
 - 18) wyrządzone wskutek stosowania dopingu lub w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii;
 - 19) wyrządzone osobom bliskim ubezpieczonego, będącego osobą fizyczną;
 - 20) objęte systemem ubezpieczeń obowiązkowych, które ubezpieczony ma obowiązek zawrzeć;
 - 21) będące następstwem choroby zawodowej;
 - 22) powstałe w mieniu przechowywanym, kontrolowanym lub chronionym przez ubezpieczonego, z zastrzeżeniem ust. 2 pkt 3;
 - 23) których wartość nie przekracza kwoty 400 zł (fransyza integralna).
2. O ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony przez włączenie odpowiednich klauzul, stanowiących załącznik do OWU i nie opłacono dodatkowej składki, PZU SA nie odpowiada za szkody:
 - 1) wyrządzone pracownikom ubezpieczonego, powstałe w następstwie wypadku przy pracy;
 - 2) powstałe w mieniu, z którego ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
 - 3) powstałe w rzeczach przyjętych na przechowanie do szatni.
 3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje kar pieniężnych, kar umownych, grzywnien sądowych i administracyjnych, zatkadków, roszczeń z tytułu odstąpienia od umowy, roszczeń o zwrot kosztów poniesionych na poczet lub w celu wykonania umowy, podatków, należności publicznoprawnych i opłat manipulacyjnych oraz odszkodowań o charakterze karnym (exemplary damages, punitive damages), do zapłacenia których ubezpieczony jest zobowiązany.

SUMA GWARANCYJNA

§ 8

1. Suma gwarancyjna określona w umowie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności PZU SA w odniesieniu do wszystkich wypadków ubezpieczeniowych zaistniałych w okresie ubezpieczenia.
2. Jeżeli suma gwarancyjna stanowi równowartość w złotych kwoty wyrażonej w walucie obcej, wysokość sumy gwarancyjnej ustala

się przy zastosowaniu kursu średniego NBP z daty zawarcia umowy ubezpieczenia.

3. W granicach sumy gwarancyjnej, o której mowa w ust. 1, mogą być wyodrębnione limity kwotowe określające odpowiedzialność PZU SA za szkody:
 - 1) z tytułu jednego wypadku ubezpieczeniowego;
 - 2) określonego rodzaju;
 - 3) z tytułu ryzyk określonych w klauzulach.
4. Każdorazowa wypłata odszkodowania lub kosztów wymienionych w ust. 7 powoduje zmniejszenie sumy gwarancyjnej o wypłatą kwotę.
5. Za zgodą PZU SA i za opłatą dodatkowej składki, ubezpieczający może uzupełnić lub podwyższyć sumę gwarancyjną lub rozszerzyć zakres ubezpieczenia (doubezpieczenie).
6. PZU SA wypłaca odszkodowanie pomniejszone o franszyzę redukcyjną w wysokości ustalonej w umowie ubezpieczenia. Franszyza redukcyjna nie ma zastosowania do szkody na osobie.
7. W granicach sumy gwarancyjnej PZU SA jest zobowiązany do:
 - 1) zwrotu kosztów wynikłych z zastosowania środków podjętych przez ubezpieczonego po zajściu wypadku ubezpieczeniowego, w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów jeżeli były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne;
 - 2) pokrycia uzasadnionych kosztów wynagrodzenia ekspertów, powołanych w uzgodnieniu z PZU SA, przez ubezpieczonego lub poszkodowanego w celu ustalenia okoliczności, przyczyn i rozmiaru szkody;
 - 3) pokrycia kosztów obrony w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi:
 - a) niezbędnych kosztów sądowej obrony przed roszczeniem poszkodowanego lub uprawnionego w sporze prowadzonym w porozumieniu z PZU SA,
 - b) niezbędnych kosztów sądowej obrony w postępowaniu karnym, jeśli toczące się postępowanie ma związek z ustaleniem odpowiedzialności ubezpieczonego, jeżeli PZU SA zażądał powołania obrony lub wyraził na piśmie zgodę na pokrycie tych kosztów,
 - c) kosztów postępowań sądowych, w tym mediacji lub postępowania pojednawczego oraz kosztów opłat administracyjnych, jeżeli PZU SA wyraził na piśmie zgodę na pokrycie tych kosztów.

ZAWARCIE UMOWY UBEZPIECZENIA. POCZĄTEK I KONIEC ODPOWIEDZIALNOŚCI. SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

§ 9

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie pisemnego wniosku ubezpieczającego zawierającego informacje niezbędne do sporządzenia dokumentu ubezpieczenia i określenia należnej składki.
2. Wniosek powinien zawierać między innymi:
 - 1) imię, nazwisko lub firmę ubezpieczającego, ubezpieczonego, numer REGON, numer PESEL;
 - 2) adres i siedzibę ubezpieczającego, ubezpieczonego;
 - 3) określenie zakresu, który ma być objęty ubezpieczeniem;
 - 4) okres ubezpieczenia;
 - 5) sumę gwarancyjną;
 - 6) ilość i rozmiar szkód z wypadków ubezpieczeniowych zaistniałych w okresie 3 ostatnich lat.
3. Jeżeli wniosek nie zawiera danych, o których mowa w ust. 2, albo innych istotnych informacji niezbędnych do oceny ryzyka, ubezpieczający obowiązany jest na wezwanie PZU SA odpowiednio go uzupełnić.
4. Zawarcie umowy ubezpieczenia PZU SA potwierdza dokumentem ubezpieczenia.

§ 10

1. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek ubezpieczonego). Obowiązek zapłaty składki ubezpieczeniowej ciąży na ubezpieczającym. Dokument ubezpieczenia otrzymuje ubezpieczający.
2. Zarzut mający wpływ na odpowiedzialność PZU SA może on podnieść również przeciwko ubezpieczonemu.

3. Ubezpieczony może żądać by PZU SA udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków ubezpieczonego.

§ 11

1. Ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości PZU SA wszystkie znane sobie okoliczności, o które PZU SA zapytuje w formularzu oferty (wniosku) albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez PZU SA umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
2. W czasie trwania umowy ubezpieczenia ubezpieczający obowiązany jest zawiadomić PZU SA o zmianie okoliczności, o których mowa w ust. 1. Ubezpieczający obowiązany jest zawiadomić o tych zmianach PZU SA niezwłocznie, najpóźniej w ciągu 14 dni od otrzymania o nich wiadomości.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ustępach poprzedzających spoczywają zarówno na ubezpieczającym, jak i na ubezpieczonym, chyba że ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.
4. PZU SA nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ustępów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ustępów poprzedzających doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek ubezpieczeniowy i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

§ 12

1. Odpowiedzialność PZU SA rozpoczyna się od dnia następującego po dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zaplaceniu składki lub jej pierwszej raty, chyba że umówiono się inaczej.
2. Jeżeli strony nie umówią się inaczej, umowę ubezpieczenia zawiera się na okres jednego roku.

§ 13

Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:

- 1) z upływem okresu ubezpieczenia, określonego w dokumencie ubezpieczenia;
- 2) z dniem wyczerpania sumy gwarancyjnej;
- 3) z dniem odstąpienia ubezpieczającego od umowy ubezpieczenia;
- 4) z dniem doręczenia oświadczenia drugiej stronie o wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, o którym mowa w § 16;
- 5) z dniem doręczenia ubezpieczającemu oświadczenia PZU SA o wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, gdy PZU SA ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zaplaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie;
- 6) z upływem 7 dni od dnia otrzymania od PZU SA pisma z wezwaniem do zapłaty kolejnej raty składki wysłanego po upływie terminu jej płatności z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni spowoduje ustanie odpowiedzialności;
- 7) z dniem zaprzestania wykonywania przez ubezpieczonego działalności objętej umową ubezpieczenia albo wykonywania zawodu określonego w umowie ubezpieczenia jak również z dniem, w którym orzeczono w stosunku do ubezpieczonego zakaz wykonywania zawodu lub zostało zawieszono prawo do jego wykonywania.

§ 14

Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku gdy ubezpieczający jest przedsiębiorcą – w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy, składając oświadczenie w tym zakresie. Jeżeli najpóźniej w chwili zawarcia umowy PZU SA nie poinformował ubezpieczającego będącego konsumentem o prawie odstąpienia od umowy, termin 30 dni biegnie od dnia, w którym ubezpieczający będący konsumentem dowiedział się o tym prawie. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia

ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim PZU SA udzielał ochrony ubezpieczeniowej.

§ 15

1. Składkę ubezpieczeniową ustala się na podstawie taryfy składek obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności PZU SA.
2. Wysokość składki ubezpieczeniowej ustala się w zależności od:
 - 1) wysokości sumy gwarancyjnej;
 - 2) okresu ubezpieczenia;
 - 3) klasy ryzyka dla rodzaju prowadzonej działalności, aktywności sportowej, wykonywanego zawodu;
 - 4) rodzaju podmiotu objętego ubezpieczeniem;
 - 5) zakresu ubezpieczenia;
 - 6) przebiegu ubezpieczenia w PZU SA;
 - 7) rodzaju umowy ubezpieczenia (indywidualna, zbiorowa);
 - 8) indywidualnej oceny ryzyka.
3. Składkę opłaca się jednorazowo przy zawieraniu umowy ubezpieczenia, o ile w dokumencie ubezpieczenia nie określono innego sposobu i terminu opłacenia składki. Zapłata składki następuje w formie gotówkowej lub w porozumieniu z PZU SA w formie bezgotówkowej.
4. W przypadku dokonywania zapłaty składki w formie bezgotówkowej, za dzień zapłaty składki uważa się dzień uznania rachunku bankowego PZU SA.
5. Składka nie podlega indeksacji.
6. Wysokość składki ubezpieczeniowej oraz termin jej płatności jest określony w dokumencie ubezpieczenia.
7. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony podał do wiadomości PZU SA nieprawdziwe dane mające wpływ na wysokość składki, ubezpieczający zobowiązany jest do dopłaty składki wynikającej z różnicy pomiędzy składką jaka należałaby się PZU SA, gdyby podano dane prawdziwe a składką przyjętą w umowie ubezpieczenia. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego roszczenie PZU SA o dopłatę różnicy składki staje się natychmiast wymagalne i płatne najpóźniej w dniu wypłaty odszkodowania.

§ 16

W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, począwszy od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, składając oświadczenie w tym zakresie.

§ 17

W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa, ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

OBOWIĄZKI UBEZPIECZAJĄCEGO LUB UBEZPIECZONEGO

§ 18

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego ubezpieczający lub ubezpieczony obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1, PZU SA jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§ 19

1. Ubezpieczający ma obowiązek zawiadomienia PZU SA o zaistniałym wypadku ubezpieczeniowym w terminie 7 dni od jego zajścia lub powzięcia o nim wiadomości.
2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązków, o którym mowa w ust. 1, obciąża także ubezpieczonego, chyba że ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa obowiązku, o którym mowa w ustępach poprzedzających,

PZU SA może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło PZU SA ustalenie okoliczności i skutków wypadku ubezpieczeniowego.

4. Skutki braku zawiadomienia PZU SA o wypadku ubezpieczeniowym nie następują, jeżeli PZU SA w terminie, o którym mowa w ust. 1, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
5. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego ubezpieczony jest zobowiązany do podjęcia aktywnej współpracy z PZU SA w celu wyjaśnienia okoliczności i przyczyn powstania szkody oraz ustalenia jej rozmiaru.

§ 20

1. W razie wystąpienia przez poszkodowanego przeciwko ubezpieczonemu z roszczeniem o odszkodowanie ubezpieczający lub ubezpieczony jest obowiązany bezwzględnie – jednakże nie później niż w terminie 7 dni powiadomić o tym PZU SA.
2. W przypadku wystąpienia z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1, na drogę sądową, ubezpieczający lub ubezpieczony obowiązany jest bezwzględnie – jednakże nie później niż w terminie 7 dni od otrzymania pozwu, zawiadomić o tym PZU SA.
3. Ubezpieczający lub ubezpieczony jest obowiązany dostarczyć PZU SA orzeczenie sądu w terminie umożliwiającym zajęcie stanowiska co do wniesienia środka odwoławczego.

USTALENIE I WYPŁATA ODSZKODOWANIA ORAZ OBOWIĄZKI INFORMACYJNE PZU SA

§ 21

1. PZU SA wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym.
2. Gdyby wyjaśnienie w terminie określonym w ust. 1 okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności PZU SA albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania PZU SA wypłaca w terminie określonym w ust. 1.
3. Zaspokojenie lub uznanie przez ubezpieczonego roszczenia, o którym mowa w § 20 ust. 1, nie wywołuje skutków prawnych względem PZU SA, jeżeli PZU SA nie wyraził na to uprzedniej zgody.
4. Jeżeli tytułem odszkodowania przysługują poszkodowanemu zarówno świadczenia jednorazowe, jak i renty, PZU SA zaspokaja je z obowiązującej sumy gwarancyjnej w następującej kolejności:
 - 1) świadczenie jednorazowe;
 - 2) renty czasowe;
 - 3) renty dożywotnie.
5. PZU SA jest zobowiązany:
 - 1) po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu wypadku ubezpieczeniowego, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, do poinformowania o tym ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz do podjęcia postępowania dotyczącego ustalenia stanu faktycznego wypadku ubezpieczeniowego, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także do poinformowania osoby występującej z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności PZU SA lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania; w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, zawiadomienie o wystąpieniu wypadku ubezpieczeniowego może zgłosić również ubezpieczony albo jego spadkobiercy; w tym przypadku spadkobierca jest traktowany tak jak uprawniony z umowy ubezpieczenia;
 - 2) jeżeli w terminach określonych w ust. 1 i 2 nie wypłaci odszkodowania, do zawiadomienia pisemnie:
 - a) osoby zgłaszającej roszczenie oraz
 - b) ubezpieczonego w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie

- o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także do wypłaty bezspornej części odszkodowania;
- 3) jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, do poinformowania o tym pisemnie:
 - a) osoby występującej z roszczeniem oraz
 - b) ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie
 – wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania oraz do pouczenia tej osoby o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej;
- 4) do udostępnienia ubezpieczającemu, ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, informacji i dokumentów gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności PZU SA lub wysokości odszkodowania; osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez PZU SA udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez PZU SA;
- 5) do udostępnienia osobom, o których mowa w pkt 4, informacji i dokumentów, o których mowa w pkt 4, na ich żądanie, w postaci elektronicznej;
- 6) na żądanie ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, do udostępnienia posiadanych przez siebie informacji związanych z wypadkiem ubezpieczeniowym będącym podstawą ustalenia odpowiedzialności PZU SA oraz ustalenia okoliczności wypadku ubezpieczeniowego, jak również wysokości odszkodowania;
- 7) na żądanie ubezpieczającego lub ubezpieczonego, do przekazania informacji o oświadczeniach złożonych przez nich na etapie zawierania umowy ubezpieczenia na potrzeby oceny ryzyka ubezpieczeniowego lub kopii dokumentów sporządzonych na tym etapie.
- 6. PZU SA wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądowego.
- 3) elektronicznej – wysyłając e-mail na adres reklamacja@pzu.pl lub wypełniając formularz na www.pzu.pl.
- 4. PZU SA rozpatruje reklamację i udziela na nią odpowiedzi, bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania reklamacji, z zastrzeżeniem ust. 5.
- 5. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w ust. 4, PZU SA przekazuje osobie, która złożyła reklamację, informację, w której:
 - 1) wyjaśnia przyczynę opóźnienia;
 - 2) wskazuje okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy;
 - 3) określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji.
- 6. Odpowiedź PZU SA na reklamację zostanie dostarczona osobie, która ją złożyła, w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych lub pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek tej osoby.
- 7. Klientowi, o którym mowa w ust. 1, przysługuje prawo wniesienia do Rzecznika Finansowego wniosku dotyczącego:
 - 1) nieuwzględnienia roszczeń w trybie rozpatrywania reklamacji;
 - 2) niewykonania czynności wynikających z reklamacji rozpatrzonej zgodnie z wolą tej osoby w terminie określonym w odpowiedzi na tę reklamację.
- 8. Skargę lub zażalenie, niebędące reklamacją, o której mowa w ust. 1, składa się na piśmie za pośrednictwem dowolnej jednostki organizacyjnej PZU SA.
- 9. Skargi i zażalenia rozpatrywane są przez jednostkę organizacyjną określoną w przepisach wewnętrznych PZU SA obowiązujących na dzień składania skargi lub zażalenia. Informacja w tym zakresie jest dostępna w jednostkach organizacyjnych PZU SA.
- 10. PZU SA udziela odpowiedzi na skargę lub zażalenie na piśmie, w terminie 30 dni od dnia otrzymania skargi lub zażalenia.
- 11. Ubezpieczającemu, ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, będącemu konsumentem, przysługuje prawo zwrócenia się o pomoc do Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta.
- 12. PZU SA podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 22

1. Ubezpieczającemu, ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, będącemu osobą fizyczną, przysługuje prawo złożenia reklamacji w rozumieniu ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym, tj. prawo skierowania wystąpienia do PZU SA, w którym zgłasza on zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez PZU SA.
2. Reklamacją składa się w każdej jednostce PZU SA obsługującej klienta.
3. Reklamacja może być złożona w formie:
 - 1) pisemnej – osobiście albo przesyłką pocztową w rozumieniu ustawy Prawo pocztowe, na przykład pisząc na adres: PZU SA ul. Postępu 18A, 02-676 Warszawa (adres tylko do korespondencji);
 - 2) ustnej – telefonicznie, na przykład dzwoniąc pod numer infolinii 801 102 102, albo osobiście do protokołu podczas wizyty osoby, o której mowa w ust. 1, w jednostce, o której mowa w ust. 2;

§ 23

1. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
2. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

§ 24

OWU w niniejszym brzmieniu mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 stycznia 2016 r.

KLAUZULA NR 1

Rozszerzenie zakresu terytorialnego o szkody będące następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który zaszedł w jakimkolwiek miejscu na świecie, z wyłączeniem USA lub Kanady

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego z tytułu szkód będących następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który zaszedł w jakimkolwiek miejscu na świecie, z wyłączeniem USA lub Kanady.
2. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 ubezpieczający zapłaci dodatkową składkę w wysokości określonej w umowie.

KLAUZULA NR 2

Rozszerzenie zakresu terytorialnego o szkody będące następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który zaszedł na terenie USA lub Kanady

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego z tytułu szkód będących następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który zaszedł na terenie USA lub Kanady.
2. Ubezpieczenie nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej jednostek organizacyjnych ubezpieczonego, mających siedzibę na terytorium USA lub Kanady.
3. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 ubezpieczający zapłaci dodatkową składkę w wysokości określonej w umowie.

KLAUZULA NR 3

Rozszerzenie zakresu terytorialnego o szkody będące następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który zaszedł w jakimkolwiek miejscu na świecie

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego z tytułu szkód będących następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który zaszedł w jakimkolwiek miejscu na świecie.
2. Ubezpieczenie nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej jednostek organizacyjnych ubezpieczonego, mających siedzibę na terytorium USA lub Kanady.
3. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 ubezpieczający zapłaci dodatkową składkę w wysokości określonej w umowie.

KLAUZULA NR 5

Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o szkody wyrządzone pracownikom ubezpieczonego, powstałe w następstwie wypadku przy pracy

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o szkody obciążające ubezpieczonego, gdy w okresie trwania ubezpieczenia w związku z prowadzeniem działalności oraz posiadaniem mienia używanego w tej działalności, określonymi w umowie ubezpieczenia, zaistnieją wypadki przy pracy, w następstwie których ubezpieczony zobowiązany jest do naprawienia szkód rzeczowych lub na osobie poniesionych przez jego pracowników.
2. ZPU SA wypłaca świadczenie w wysokości różnicy odškodowaniem przysługującym pracownikowi na podstawie przepisów prawa cywilnego, a kwotą świadczenia należnego

z ubezpieczenia społecznego na podstawie Ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
 - 1) powstałych w pojazdach mechanicznych posiadanych przez pracowników;
 - 2) będących następstwem choroby zawodowej.
4. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 ubezpieczający zapłaci dodatkową składkę w wysokości określonej w umowie.

KLAUZULA NR 7

Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o szkody powstałe w nieruchomościach, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną z tytułu szkód rzeczowych w nieruchomościach, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy.
2. Ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody wynikłe z czynów niedozwolonych (OC delikt) oraz odpowiedzialność cywilną z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umów (OC kontrakt), o których mowa w ust. 1.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
 - 1) w gruntach;
 - 2) wynikłych z normalnego zużycia mienia;
 - 3) powstałych w urządzeniach, instalacjach lub rzeczach ruchomych o ile nie stanowią one części składowej nieruchomości, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
 - 4) powstałych w następstwie prac budowlano-montażowych lub remontowych.
4. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 ubezpieczający zapłaci dodatkową składkę w wysokości określonej w umowie.

KLAUZULA NR 8

Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o szkody powstałe w rzeczach ruchomych, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną z tytułu szkód rzeczowych w rzeczach ruchomych, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy.
2. Ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody wynikłe z czynów niedozwolonych (OC delikt) oraz odpowiedzialność cywilną z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umów (OC kontrakt), o których mowa w ust. 1.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
 - 1) polegających na utracie rzeczy ruchomych z innych przyczyn niż zniszczenie lub uszkodzenie;
 - 2) wynikłych z normalnego zużycia rzeczy ruchomych;
 - 3) powstałych w pojazdach oraz ich wyposażeniu i rzeczach pozostawionych w tych pojazdach.
4. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 ubezpieczający zapłaci dodatkową składkę w wysokości określonej w umowie.

KLAUZULA NR 62

Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o szkody powstałe w rzeczach przyjętych na przechowanie do szatni

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną z tytułu szkód powstałych w rzeczach przyjętych na przechowanie do szatni za potwierdzeniem przyjęcia rzeczy (znaczką, numerki, kartki itp.). Potwierdzenie przyjęcia rzeczy musi być tak sporządzone, aby trudno było je podrobić.
2. Ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody wynikłe z czynów niedozwolonych (OC delikt) oraz odpowiedzialność cywilną za szkody z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umów (OC kontrakt), o których mowa w ust. 1.
3. PZU SA ponosi odpowiedzialność pod warunkiem, że szatnia znajduje się w pomieszczeniu zamykanym lub stale dozorowanym.
4. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
 - 1) powstałych w następstwie utraty sprzętu elektronicznego, komputerowego, aparatów fotograficznych, kamer i telefonów komórkowych;
 - 2) których wartość nie przekracza 100 złotych (franszyza integralna).
5. W razie zaginięcia lub kradzieży rzeczy oddanych na przechowanie, ubezpieczony jest zobowiązany niezwłocznie, najpóźniej następnego dnia roboczego, powiadomić o zdarzeniu policję.
6. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w niniejszej klauzuli, ubezpieczający zapłaci dodatkową składkę w wysokości określonej w umowie.